

El miracle de sant Vicent Ferrer

El nostre amic Georges Machicot, professor de matemàtiques a l'Institut de Montauban, és gascó. I tot sovint el visitàvem, anys enrera, per a parlar de les llengües occitanes davant d'un quadre sinòptic que ell havia construït i en el qual el català figurava com una de les cinc branques grans del parlar de les regions del Migdia francès i de les nostres, ençà del Pirineu.

S'interessava per la nostra llengua i ens demanava la forma que prenién certs mots a les terres catalanes, cosa que fèiem contents. I, tot sovint, aquests mots resultaven sorprenentment semblants als seus, perquè les arrels eren les mateixes.

Ens ha portat a pensar amb el nostre amic el fet que recentment, el passat octubre, la televisió francesa ha donat un film de Stelio Lorenzi basat en la novel·la d'Eugène Le Roy: *Jacquou le Croquant*. L'acció passa a l'any 1830, sota la segona Restauració, i la regió on es desenvolupa el drama és el Perigord, prop de Montignac, l'antiga terra al nord de la Güiena, on Eugène Le Roy nasqué. D'aquí ve que aquest llibre es troba a totes les cases de Bergerac, de Sarlat i de l'ampla comarca que aquestes ciutats presideixen.

El darrer any que el meu germà Ramon vingué a Barcelona em portà, com era el seu costum, un llibre: *Jacquou le Croquant*. Recordo encara la història d'aquest singular personatge, nét i fill de serfs, i l'incendi del castell de L'Herm, que habitava la família feudal de l'indret, l'innoble comte de Nansac.

Però només ens referirem a l'aspecte lingüístic d'aquest llibre. L'autor repeteix diverses vegades que el poble, en aquella època, no sabia parlar francès, i empra contínuament —malgrat escriure la novel·la en llengua d'*oïl*— una multitud sorprenent de mots de la parla popular. El Perigord és lluny de Catalunya però els llaços de llengua que l'uneixen amb nosaltres són notables i constants.

Donem a continuació alguns d'aquests mots per tal que els nostres lectors puguin comprovar una vegada més la proximitat espiritual de les dues terres: “raves” i “porcs-singlars” (pàg. 91); “mongettes” (p. 95); “mult”, molt (p. 193); “bessons” (p. 241); “fadas”, fades, i “ratepenades” (p. 247); “calebasse”, carbassa (p. 257); “coulpe”, culpa (p. 261); “coulets”, collets (p. 264); “devantal” (p. 322); “novis”, nuvis (p. 330); “bolets” (p. 345); “nore”, nora (p. 354), i d'altres que farien la llista interminable, entre els quals espigolem, encara, “campaner”, “bador” i “dail”, dalla.

Aquests mots s'allunyen tant del francès, que els editors s'han vist obligats a afegir al final del llibre una llarga relació amb la correspondència, que serveix d'il·lustració al lector.

Es conta que el dominic sant Vicent Ferrer recorregué les terres del Migdia, predicant i aixecant arreu l'entusiasme. Però aleshores (segles XIV i XV) era la nostra una llengua de privilegi.

J. B. Xuriguera